

СТАНОВИЩЕ

ОТ ДОЦ. Д-Р КЛАРА ГЕОРГИЕВА ДОКОВА, Д.М.

Член на Научно жури съгласно заповед No P 109-238/17.05.2018 г.
на Ректора на Медицински университет "Проф. Д-р П. Стоянов" – Варна

Относно: Защита на дисертационен труд на тема: "ПРИЛОЖЕНИЕ НА СТАНДАРТИ ПО ЗДРАВНИ ГРИЖИ В ИЗВЪНБОЛНИЧНАТА ПОМОЩ" от доц. **Силвия Борисова Димитрова, д.м.**, Катедра "Здравни грижи", Факултет по обществено здравеопазване, при Медицински университет "Проф. Д-р П. Стоянов" – Варна, за придобиване на научна степен "Доктор на науките" в област на висшето образование 7. "Здравеопазване и спорт", професионално направление 7.4. "Обществено здраве", по научната специалност "Управление на здравните грижи". Със заповед No P 109-266/25.05.2018г. на Ректора на Медицински университет "Проф. Д-р П. Стоянов" – Варна е определено да изготвя становище.

1. Кратки биографични данни за кандидата:

Силвия Борисова завършва полувисше медицинско образование, специалност „Детска медицинска сестра“ през 1991г. Придобива висше образование със специалност „Социална педагогика“ в Шуменския университет през 1999г. и специализация по Социална администрация през 2001г.

През 2010г. защитава дисертационен труд на тема: „Университетското образование на медицинските сестри като възможност за въвеждане на иновационни практики“ и придобива образователна и научна степен „Доктор“.

Професионалният ѝ път започва от ОРБ гр. Шумен, където работи като медицинска сестра в отделение по неонатология. От 1994 г. до 2011 г. последователно е преподавател в Медицински колеж гр. Шумен, Медицински колеж гр. Варна, Медицински Университет Варна, катедра Здравни грижи. В периода 2011-2013 г. е главен асистент, а от 2013 г. до настоящия момент е доцент в Катедрата по здравни грижи. От 2015 г. Доц. Борисова е Ръководител на катедрата по здравни грижи.

Доц. Силвия Борисова преминава през значителен брой, разнообразни форми на продължителна професионална квалификация в страната и чужбина, сред които обучение във Франция насочено към спецификата на университетското образование на медицински сестри, обучение за превенция насилието над деца, курс за предоставяне на здравни услуги насочени към младите хора; курс по комуникативни умения и работа в екип, работа в мултикултурална среда, и др., които задълбочават и разширяват подготовката ѝ в областта на здравните грижи и общественото здравеопазване.

Като хабилитиран преподавател в МУ-Варна, Доц. Борисова води лекции и упражнения по специализираните дисциплини на студенти от специалностите "Медицинска сестра", "Акушерка" и "Управление на здравните грижи". Участвала е в 10 проекта на разнообразни теми свързани с обучение и продължителна квалификация на различни здравни професионалисти, грижа за здравето на деца и възрастни и др. Участвала е в изготвяне на проекти за

разкриване на специалности „Медицинска сестра“ и „Акушерка“ с ОКС „бакалавър“ в МУ „Проф. П. Стоянов“-Варна; „Медицински секретар“ с ОКС „професионален бакалавър“ в МК – Варна; „Здравен асистент“ и „Болногледач“ към ЦПО към МУ – Варна; “Управление на здравните грижи“ ОКС „бакалавър“ и „магистър“, както и в проектите за разкриване на Филиали на МУ – Варна в гр.Сливен и гр. Шумен за специалности „Медицинска сестра“ и „Акушерка“.

Доц. Борисова е член на 5 професионални и научни организации. Участва в редакционни колегии на едно българско и едно международно списание. Включва се активно в ръководството на дипломанти и докторанти. Носител е на девет награди. Доц. Борисова използва активно руски и английски езици.

2. Актуалност на темата и характеристика на дисертационния труд

Темата на представения дисертационен труд “Приложение на стандарти по здравни грижи в извънболничната помощ” е изключително актуална в контекста на обществените дискусии за търсене на подходи за повишаване на качеството на здравните услуги и грижи и общите тенденции за увеличаване на обхвата на самостоятелна дейност на медицинските сестри и други здравни професионалисти в грижите за пациентите. Устойчивите тенденции за въвеждане на стандарти в здравните грижи, се свързват с доказани ефекти за намаляване на разходите, подобряване на качеството и увеличаване на безопасността в лечебните заведения, което допринася за значимостта на дисертационния труд за практиката.

3. Характеристика на дисертационния труд

Общият обем на дисертационния труд е 254 страници, като изложението е структурирано в следните глави: литературен обзор – актуалност на проблема; цел, задачи, материал и методи на проучването; теориите в сестринството и възможности за промяна на настоящата практика; прилагане на стандарти по здравни грижи в дейността на медицинската сестра; законодателни инициативи за подобряване на професионалния, обществен и социален статус на сестринството; възможности за регулиране на професионалните дейности, които медицинската сестра извършва самостоятелно; изводи, предложения, препоръки и приноси.

За онагледяване на резултатите са използвани 19 таблици и 48 графики. Включени са 3 приложения. Цитирани са 275 литературни източници, от които 157 на кирилица и 118 на латиница.

4. Цел и задачи

Дисертационният труд има ясно и точно формулирана цел - да се проучат и анализират възможностите на извънболничната помощ за прилагане на стандарти по здравни грижи в професионалните дейности, които медицинските сестри могат да извършват самостоятелно.

За нейното постигане са формулирани 8 задачи, които задават комплексния характер на цялостния труд. При тяхното градиране високо са поставени: анализът на организацията на здравните грижи в извънболничната помощ у нас и международния опит в прилагане на стандарти по здравни грижи в практиката на медицинската сестра; теоретичният анализ на съвременното сестринство и неговото значение в условията на извънболнична помощ; задълбочен преглед на действащата нормативна уредба, регулираща професионалните дейности на медицинската сестра и възможностите за самостоятелни практики; проучване на мнението на експерти в областта на здравните грижи, относно проблемите на сестринството в условията на извънболничната помощ; разработване на концептуален модел за въвеждане на стандарти по здравни грижи, за да се стигне конкретно до стандарт по здравни грижи за професионалните дейности, които медицинската сестра извършва самостоятелно в условията на извънболничната помощ.

5. Методология и инструментариум

Съответно на целта и задачите са проведени няколко собствени проучвания, които могат да се групират в

- теоретично проучване, включващо: анализ на теориите в сестринството и възможности за промяна на настоящата практика и анализ на нормативната уредба регулираща професионалните дейности, които медицинската сестра може да извършва по назначение или самостоятелно; и
- емпирично проучване на информираност, нагласи и готовност на медицинските сестри в извънболничната помощ за изпълнение на стандарти по здравни грижи; качествен анализ на професионалното мнение на медицински сестри относно регулирането на професионалните дейности на медицинската сестра в самостоятелна сестринска практика в Норвегия; качествено проучване на мнението на експерти от системата относно възможностите за въвеждане стандарти в сестринската практика в извънболничната помощ в България;
- SWOT анализ на здравните грижи в извънболничната помощ и тяхното значение в условията на съвременното здравеопазване;

Разнообразието на използваните методи отговаря на комплексния характер на темата на дисертационния труд и гарантира, че тя е проучена и анализирана от всички възможни страни.

6. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Резултатите на дисертационния труд са представени съобразно с поставените цели.

Теоретичният анализ на схващанията за сестринство показва, че се създават условия насочени към промяна и утвърждаване на автономността на медицинската сестра в условията на извънболничната медицинска помощ. Същата тенденция се проявява и в анализа на международната практика. В проучените страни сестринството е независима професия с осъзнати роли и функции при предоставяне на грижи.

За постигането на автономност ключова роля имат професионалните стандарти за дейността на медицинската сестра утвърдени в редица страни от Европа, които спомагат за прилагане на безопасни за пациента практики, делегиране на задачи на други медицински специалисти, регистриране, отчитане и поемане на отговорност за всяко предприето действие.

Високо оценявам проучения опит за самостоятелна сестринска практика, установен в Норвегия, който потвърждава мотивацията за надграждащо обучение, чрез включване в магистърски програми, както и в специализации, за постигане на по - високо качество на здравното обслужване (55%).

Авторът доказва готовността за реализация на самостоятелна дейност на медицинските сестри в условията на извънболничната помощ в България предпоставена от действащата правна регламентация и изразената нагласа и готовност от медицинските сестри (54%) за прилагане на иновационни практики.

Според всички експерти "Стандартите по здравни грижи" са очертани като приоритет, който ще определи автономността, непрекъснатостта и качеството на здравните грижи (73%); ще очертаят рамката на дейностите, извършвани от медицинските сестри, ще повлияят върху нормативното утвърждаване на сестринската практика и ще представят критериите за обективно оценяване на дейностите, извършвани от медицинската сестра.

Анализирайки условията на сестринска практика у нас, както и установяването на съответствия в прилагането на индивидуален подход в грижите, е определено за подходящо въвеждането на професионален стандарт по здравни грижи в извънболничната помощ, за дейностите, които медицинската сестра извършва самостоятелно.

Доц. Борисова синтезира произтичащи от резултатите препоръки и предложения, най-важните от които са насочени към съсловната организация на професионалистите по здравни грижи и образователните институции в посока на:

1. Разработване на единни изисквания към обхвата и качеството на професионалната дейност на медицинската сестра в извънболничната помощ.
2. Обсъждане и въвеждане на стандарт по здравни грижи, за професионалните дейности, които медицинската сестра извършва самостоятелно, критерии за отчитане на дейностите на медицинската сестра, както и специфична документация за регистриране.
3. Определяне на национални образователни стандарти и учебни програми за обучение на студенти по специалност „Медицинска сестра“, програми за следдипломно обучение, ръководства и указания за провеждане на продължаващо обучение, областите за развитие на клиничната практика, която осигурява безопасни грижи за пациента и подкрепяща среда за упражняване на професията.

Приемам приносите посочени от автора.

8. Оценка на публикациите по дисертацията

Към дисертационния труд са представени 11 пълнотекстови публикации, от които две на руски език. Доц. Борисова е първи автор на 10 от представените публикации, което потвърждава личната ангажираност с изследвания проблем.

9. Критични бележки

Нямам критични бележки. Препоръката ми към доц. Борисова е да направи необходимото, за да се реализира на практика въвеждането на стандарт по здравни грижи за професионалните дейности, които медицинската сестра извършва самостоятелно в условията на извънболничната помощ.

10. Заключение

Представеният дисертационен труд представлява комплексно и задълбочено изследване по актуален проблем, отговарящо на потребностите на практиката на общественото здраве.

Със своя всеобхватен характер и съдържание, прецизна методология, систематичен анализ, както в теоретичен аспект, така и в международен план, както и с голямото значение за практиката, трудът на доц. Борисова напълно покрива изискванията на ЗРАСРБ и на правилника за развитие на академичния състав на Медицински университет "Проф. Д-р П. Стоянов", Варна за присъждане на научна степен „доктор на науките”.

Всички изброени достойнства на дисертационния труд ми дават основание да дам положителна оценка и убедено да предложа на научното жури да присъди научната степен „**Доктор на науките**” в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, Професионално направление 7.4. Обществено здраве, по научната специалност Управление на здравните грижи на доц. Силвия Борисова, д.м.

14. 06.2018 г.
гр. Варна

Доц. Д-р К. Докова, д.м.

